

Europejskie Miejsca Pamięci: Deklaracja Programowa

Europejskie Miejsca Pamięci, utworzone na terenach związanych ze zbrodniami popełnionymi w czasie II wojny światowej przez nazistów, faszystów i ich sprzymierzeńców, stanowią namacalne dziedzictwo historii, która ukształtowała podwaliny powojennej Europy.

W miarę jak nasze społeczeństwa przechodzą znaczące zmiany, a pokolenie Ocalałych i bezpośrednich świadków stopniowo znika, Miejsca Pamięci przyjmują odpowiedzialność za nieustanne zwiększanie świadomości przeszłości, aktywne zachęcanie do refleksji we współczesnym społeczeństwie i sygnalizowanie dehumanizacji, rasizmu, antysemityzmu i ksenofobii oraz przeciwstawianie się im, gdziekolwiek występują.

Wypełniając tę odpowiedzialność, Miejsca Pamięci zajmują szczególną pozycję. Opierając się na rzetelnych badaniach i dowodach historycznych, są one niezależne od interesów prywatnych i stanowią krytyczny głos, również w odniesieniu do wydarzeń politycznych i wszystkich form mowy nienawiści. Wymaga to, aby Miejsca Pamięci pozostały przestrzenią, w której można zadawać trudne pytania i ostrzegać, gdy zajdzie taka potrzeba.

To zadanie może być zrealizowane tylko przy gwarancji programowej niezależności Miejsc Pamięci od władz politycznych – lokalnych, regionalnych, krajowych lub europejskich. Ich autonomia nie powinna podlegać presji politycznej ani budżetowej.

Ich niezależność jako strażników historii, która wpłynęła na całą Europę, nie jest wyłącznie wewnętrzną sprawą ich organów zarządzających, ale leży we wspólnym interesie Europy jako takiej.

Aby stawić czoła rosnącym wyzwaniom dla demokracji i pokoju, wzywamy wszystkie strony biorące udział w dialogu publicznym do poszanowania tej zasady autonomii.

15 lipca 2026 roku

Miejsce Pamięci i Muzeum Auschwitz-Birkenau, Polska	Kazerne Dossin, Belgia
Narodowy Rezerwat Historyczno-Memorialny Babi Jar, Ukraina	Muzeum byłego niemieckiego Obozu Zagłady Kulmhof w Chełmnie nad Nerem, Polska
Miejsce Pamięci Marszu Śmierci w Lesie Below, Niemcy	Pomnik Leistikowstrasse w Poczdamie, Niemcy
Miejsce Pamięci Bergen-Belsen, Niemcy	Lety u Písku. Pomnik Zagłady Romów i Sinti w Czechach, Czechy
Miejsce Pamięci Ofiar Mordów Eutanazyjnych w Brandenburgu nad Hawelą, Niemcy	Maison d’Izieu, Francja
Miejsce Pamięci Więzienia Brandenburg-Görden, Niemcy	Miejsce Pamięci Mittelbau-Dora, Niemcy
Miejsce Pamięci Buchenwald, Niemcy	Miejsce Pamięci Obozu Koncentracyjnego Neuengamme, Niemcy
Miejsce Pamięci Obozu Koncentracyjnego Dachau, Niemcy	Muzeum-Miejsce Pamięci KL Plaszow w Krakowie, Polska
Miejsce Pamięci Obozu Koncentracyjnego Flossenbürg, Niemcy	Miejsce Pamięci i Przestrogi Ravensbrück, Niemcy
Muzeum Martyrologii Wielkopolan Fort VII, Polska	Miejsce Pamięci Internowania i Deportacji – Obóz Royallieu, Francja
Fundacja Fossoli, Włochy	Miejsce Pamięci i Muzeum Sachsenhausen, Niemcy
Muzeum Gross-Rosen w Rogoźnicy, Polska	Muzeum Stutthof w Sztutowie, Polska
Miejsce Pamięci Zamek Hartheim, Austria	Narodowe Miejsce Pamięci Kamp Vught, Holandia
Hodonín u Kunštátu. Pomnik Zagłady Romów i Sinti na Morawach, Czechy	Dom Konferencji w Wannsee – Miejsce Pamięci i Edukacji, Niemcy
Miejsce Pamięci i Muzeum Jamlitz w Lieberose, Niemcy	Centrum Pamięci Kamp Westerbork, Holandia
	Miejsce Pamięci Więzienia Wolfenbüttel, Niemcy
	Muzeum Martyrologiczne w Żabikowie, Polska